

บทที่ 5

สรุป และ อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์เชิงนโยบาย ในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยใช้วิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ ของสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการวิเคราะห์เอกสาร เพื่อสร้างรูปแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม 6 ตอน ที่หาคุณภาพความตรงทางเนื้อหาและ พิจารณาความเห็นสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิ ยอมรับค่าความสอดคล้อง (IOC) ที่ .67 – 1.00 แล้วนำไปหาความเชื่อมั่นจากการทดลองใช้และหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ของแบบสอบถามทั้งฉบับ .98 เก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม จากคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา ในสถาบัน การศึกษา สังกัดกระทรวงสาธารณสุขทั้ง 39 แห่ง เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ร่วมกับการสังเกต 11 สนาม จากกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงและวิธีการตามรอย (Snow Ball) ทั้งในส่วนกลางและทั่วทุกภูมิภาค วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา และทดสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของข้อมูลเชิงประจักษ์ วิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลของปัจจัยโดยโปรแกรม LISREL Version 8.53 และนำรูปแบบการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ ที่เป็นผลการศึกษาไปศึกษาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ จากกลุ่มผู้บริหารในส่วนกลาง (สถาบันพระบรมราชชนก) และผู้บริหารสถาบันการศึกษา สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยสาระนโยบาย ปัจจัยการสนับสนุนการปฏิบัติ และปัจจัยศักยภาพหน่วยปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับผลของการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ

โดยตัวแปรสังเกต 18 ตัวแปร ที่เป็นตัวแปรวัดปัจจัยสาระนโยบาย (3 ตัวแปร) การสนับสนุนการปฏิบัติ (4 ตัวแปร) ศักยภาพหน่วยปฏิบัติ (5 ตัวแปร) และผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ (6 ตัวแปร) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งความสัมพันธ์ในรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ (18 ตัวแปร) และความสัมพันธ์ของตัวแปรสาเหตุ (12 ตัวแปร) กับตัวแปรผล (6 ตัวแปร)

2. ปัจจัยสาระนโยบาย การสนับสนุนการปฏิบัติ และศักยภาพหน่วยปฏิบัติ มีอิทธิพลต่อผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ปัจจัยสาระนโยบายมีอิทธิพลโดยรวมต่อผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติมากที่สุด โดยนอกจากส่งอิทธิพลตรงแล้ว ยังส่งอิทธิพลโดยอ้อมผ่านการสนับสนุนการปฏิบัติ และศักยภาพหน่วยปฏิบัติ ไปยังผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. รูปแบบการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ ของสถาบันการศึกษา สังกัดกระทรวงสาธารณสุข สอดคล้องกับรูปแบบจำลองที่ได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย ซึ่งเป็นรูปแบบสมมติฐานที่ใช้ในการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืน

รูปแบบการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ เป็นกระบวนการความสัมพันธ์เกี่ยวของของ สาระนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีความสอดคล้องของแนวปฏิบัติ รวมทั้งมีมาตรฐานนโยบายที่ไม่ซับซ้อน มีผลให้เกิดการสนับสนุนการปฏิบัติทั้งจากภายนอกหน่วยงาน ในด้านการส่งเสริมทางเทคนิควิชาการ และความร่วมมือจากหน่วยงานนอก การสนับสนุนภายในหน่วยงานในด้านความเพียงพอของทรัพยากร และการพัฒนาบุคลากร ทำให้หน่วยงานปฏิบัติมีศักยภาพเพิ่มขึ้นเหมาะสมกับการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ นอกเหนือจากการจัดโครงสร้างองค์กรให้เอื้อกับการปฏิบัติ ผู้บริหารมีทักษะภาวะผู้นำ การบริหารจัดการในหน่วยปฏิบัติมีความคล่องตัว บุคลากรปฏิบัติเต็มใจและร่วมมือ ระบบการทำงานในสถาบันการศึกษามีความต่อเนื่อง โดยผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ สามารถวัดความสำเร็จหรือการบรรลุวัตถุประสงค์การนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติได้จาก ผลด้านผู้เรียน มาตรฐานทางวิชาการ คุณลักษณะทางวิชาชีพ กิจกรรมการเรียนการสอน ระบบบริหารคุณภาพ และผลงานวิชาการผู้สอน โดยรายละเอียดความสัมพันธ์ของตัวแปรในรูปแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติที่เป็นผลการวิจัย ดังนี้

3.1 นโยบายที่ให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ ความสอดคล้องของแนวปฏิบัติ รวมทั้งมีมาตรฐานของนโยบาย มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทั้งในแง่ของการสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติได้ดี ช่วยให้หน่วยงานระดับปฏิบัติสามารถดำเนินการปฏิบัติได้ ทำให้เกิดผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติที่บรรลุวัตถุประสงค์นโยบาย

นโยบายที่มีความหลากหลายของวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายไม่ชัดเจน หรือขาดมาตรฐานหลักการเมื่อกำหนดนโยบาย รวมทั้งนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับนโยบายอื่น หรือพันธกิจ

ของหน่วยปฏิบัติ มีผลให้หน่วยงานระดับปฏิบัติ ไม่สามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้ หรือไม่สำเร็จได้ตามเป้าหมาย

นโยบายที่มีความชัดเจนของวัตถุประสงค์และเป้าหมาย บอกได้ถึงสิ่งที่นโยบายคาดหวังให้เกิดหลังจากนำนโยบายไปปฏิบัติ ทำให้เกิดผลดีต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ เมื่อมีการสื่อสารสาระของนโยบายและการประเมินผลการปฏิบัติ สามารถตอบเป้าหมายนโยบายและการปฏิบัติได้ตรงกัน

3.2 การสนับสนุนการปฏิบัติ ให้สามารถนำนโยบายไปปฏิบัติและเกิดผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ดี จะต้องประกอบด้วย การได้รับการส่งเสริมทางเทคนิควิชาการ รวมทั้งมีการกำกับติดตามด้วยการให้คำแนะนำ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานนอกไม่ว่าในท้องถิ่นหรือส่วนกลาง มีทรัพยากรที่เพียงพอ และมีการพัฒนาบุคลากร

การสนับสนุนการปฏิบัติที่เกิดจากหน่วยงานนอก หรือท้องถิ่นมีความเห็นพ้องกับวัตถุประสงค์หรือมาตรฐานของนโยบาย ช่วยให้มีการสนับสนุนเพื่อการปฏิบัติได้ดี จนเกิดผลสำเร็จในขั้นตอนการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ โดยเฉพาะการสนับสนุนที่เกิดจากการยอมรับสถาบันการศึกษาและให้ความร่วมมือ และการดูแลให้มีทรัพยากรในการปฏิบัตินโยบายเพียงพอ จากหน่วยงานในท้องถิ่นและชุมชน

3.3 ศักยภาพหน่วยปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า มีอิทธิพลต่อผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยตรง นอกจากนั้นยังได้รับอิทธิพลมาจากสาระนโยบาย และการสนับสนุนการปฏิบัติ

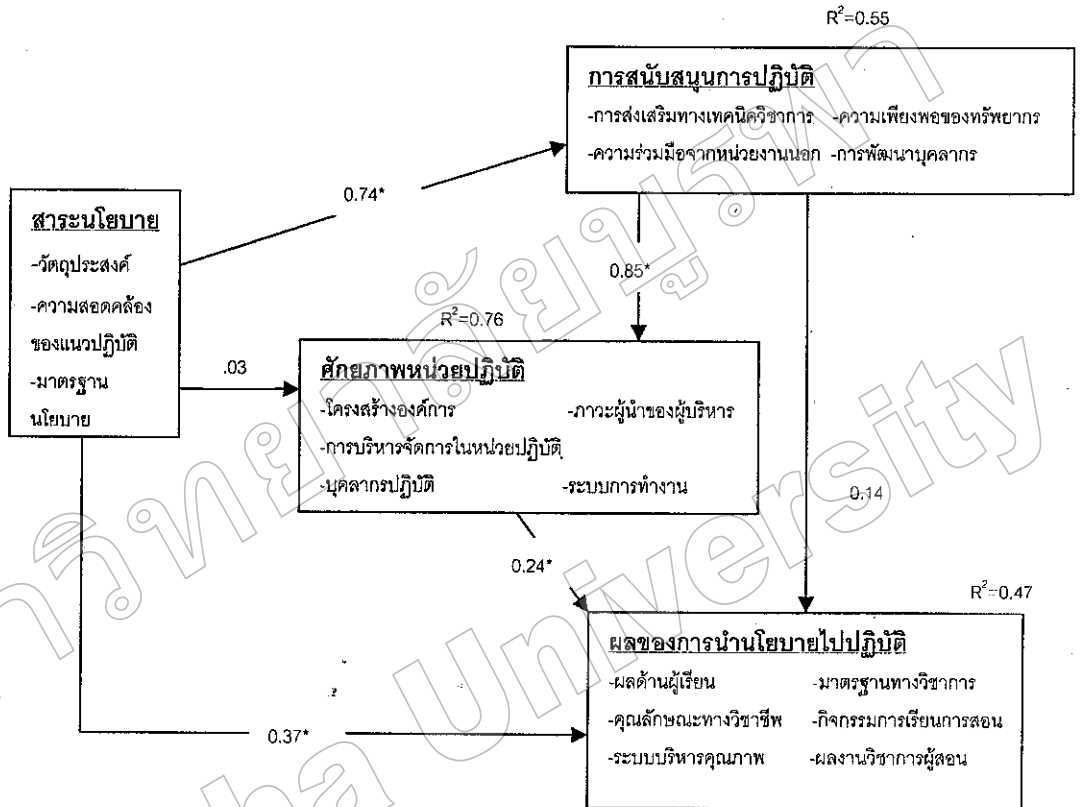
3.4 ผลของการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ พบว่า ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ที่มีค่าความเที่ยงมากที่สุด รองลงมาคือ คุณลักษณะทางวิชาชีพ และมาตรฐานทางวิชาการ

4. สมการพยากรณ์ที่อธิบาย รูปแบบการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติของสถาบันการศึกษา สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า

ผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของปัจจัยสาระนโยบายมากที่สุด ร่วมกับอิทธิพลจากปัจจัยศักยภาพหน่วยปฏิบัติ และปัจจัยการสนับสนุนการปฏิบัติ ซึ่งสามารถพยากรณ์ผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้ร้อยละ 47 โดยสามารถเขียนในรูปสมการได้ ดังนี้

$$QUA = 0.14 (SUP) + 0.24 (ORG^*) + 0.37 (POL^*) \quad , R^2 = 0.47$$

สรุปรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ ของสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ดังภาพที่ 21

ภาพที่ 21 รูปแบบการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ ของสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ ของสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่อาศัยรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งกรอบแนวคิดหรือแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างหรือโมเดลสมมติฐาน ได้มาจากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศเสนอไว้ โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดและผลงานเหล่านั้นมา

สังเคราะห์ พบว่า รูปแบบกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านนโยบาย ปัจจัยการสนับสนุนการปฏิบัติ ปัจจัยศักยภาพของหน่วยปฏิบัติ และปัจจัยผลการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งรูปแบบกระบวนการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ คล้ายคลึงกับ แนวคิดการศึกษาของ แวน มีเตอร์ และแวน ฮอร์น (Van Meter & Van Horn, 1975) ซาบาเตียร์ และแมสมาเนียน (Sabatier & Mazmanian, 1980) อเล็กซานเดอร์ (Alexander, 1985) วรเดช จันทรร (2532) และ กล้า ทองขาว (2533) ผู้วิจัยนำมาเสนอเป็นประเด็นเพื่อการอภิปราย ผลการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ ของสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จากข้อมูลเชิงประจักษ์ มีความคล้ายคลึงกับรูปแบบจำลองกระบวนการหรือโมเดลสมมติฐาน (Hypothesis Model) ที่ได้จากแนวคิด หลักการและผลงานวิจัยของนักวิชาการ อธิบายได้ว่าเนื่องจากแนวทางการศึกษากระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาจากผู้ปฏิบัติจริง ทั้งการถามความเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการ และประสบการณ์ต่อแนวทางที่ปัจจัยต่าง ๆ ส่งผลต่อกระบวนการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ สอดคล้องกับ ข้อเสนอของ วิลเลียม (Williams, 1971, p. 144) ที่เสนอให้ศึกษากระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติจากสถานการณ์จริง เพราะการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นเรื่องความรับผิดชอบของหน่วยงาน ในการบริหารทรัพยากรและกลไกการทำงาน ให้ปฏิบัติงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่นโยบายกำหนด โดยผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ซาบาเตียร์และแมสมาเนียน (Sabatier & Mazmanian, 1980, pp. 481-504) ที่เชื่อว่าปัจจัยนโยบาย และปัจจัยการสนับสนุนการปฏิบัติ มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับการศึกษาของ แวน มีเตอร์ และแวน ฮอร์น (Van Meter & Van Horn, 1975, p. 463) ที่เสนอว่านอกจากปัจจัยนโยบาย และปัจจัยการสนับสนุนการปฏิบัติแล้ว ปัจจัยด้านหน่วยปฏิบัติทั้งทรัพยากรและความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติให้สำเร็จได้ นอกจากนี้ภายใต้บริบทของสถาบันการศึกษา สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ยังสอดคล้องกับตัวแบบทางกระบวนการของระบบราชการ (Bureaucratic Process Model) (วรเดช จันทรร, 2532, หน้า 218-219) ที่เชื่อว่าในสภาพจริงสมาชิกขององค์กรทุกคนมีอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ โดยผู้บังคับบัญชาไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งเป็นปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติ การศึกษากระบวนการต้องคำนึงถึงคืออำนาจแท้จริงที่อยู่กระจัดกระจายทั่วไปในองค์กรของ หน่วยงานในระบบราชการ การศึกษาจากสถาบันการศึกษา สังกัด

กระทรวงสาธารณสุขซึ่งเป็นองค์การหรือหน่วยงานในระบบราชการ เป็นตัวแปรศักยภาพหน่วยปฏิบัติหนึ่งในปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2. ผลการจัดกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ เพื่อเป็นตัวแทนของปัจจัยที่ศึกษาในรูปแบบ พบว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิด หลักการและผลงานวิจัย โดยอาศัยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ทั้งนี้ตัวแปรเหล่านั้นผู้วิจัยวิเคราะห์จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประเด็นที่ศึกษา ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบแล้วระดับหนึ่ง การเสนอความคิดเห็นในมุมมองต่าง ๆ ของผู้เชี่ยวชาญทำให้มั่นใจได้ว่าการจัดกลุ่มตัวแปรภายใต้เนื้อหาทางเอกสารมีความเหมาะสมกับการศึกษาในบริบทของสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และเมื่อใช้การวิเคราะห์ทางสถิติของข้อมูลเชิงประจักษ์ ช่วยยืนยันว่ากลุ่มตัวแปรสังเกตได้ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับแนวคิดและหลักการทางทฤษฎี ดังนี้

2.1 ปัจจัยนโยบายวัดได้จากกลุ่มตัวแปรสังเกต 3 องค์ประกอบหลัก คือ วัตถุประสงค์ ความสอดคล้องของแนวปฏิบัติ และมาตรฐานนโยบาย โดยตัวแปรนโยบายเป็นตัวแปรแฝงของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ แวน มีเตอร์ และแวน ฮอร์น (Van Meter & Van Horn, 1975) ที่พัฒนาตัวแบบการศึกษากระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ (A Model of The Policy Implementation Process) โดยให้ความสนใจต่อมาตรฐานและวัตถุประสงค์นโยบาย ว่าเป็นตัวแปรภายนอกของปัจจัยที่ส่งผลการปฏิบัตินโยบาย ซึ่งเกี่ยวข้องต่อไปถึงการสื่อสารนโยบายเพื่อการนำไปสู่การปฏิบัติในสภาพแวดล้อม สัมพันธ์กับแนวทางของตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล (Rational Model) ที่ วรเดช จันทรร (2532, หน้า 211) เสนอให้ศึกษากระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติจากองค์การว่าสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้สำเร็จเมื่อมีความชัดเจนของการกำหนดวัตถุประสงค์ ภารกิจและการมอบหมายงาน รวมทั้งกำหนดมาตรฐานการทำงานให้หน่วยย่อยต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญ และ ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2539, หน้า 13) เสนอว่า นโยบายสาธารณะที่ดี จะต้องมีความชัดเจนในวัตถุประสงค์นโยบายว่าจะทำอะไร เมื่อไร ทำอย่างไร และจะได้ผลเท่าไร

ในการวิจัยนี้ได้ทดสอบทางสถิติของโมเดลการวัดสาระนโยบาย พบว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์มีความกลมกลืนดีมาก ที่ $\text{Chi-square} = 0, P = 1.00$ อธิบายได้ว่าการวัดหรือการสังเกตตัวแปรนโยบายผ่าน วัตถุประสงค์ แนวปฏิบัติ และมาตรฐานของนโยบาย โดยให้กลุ่มตัวแปรย่อยเป็นตัวแปรสังเกตนั้นสามารถเป็นตัวแทนปัจจัยนโยบายได้ และยืนยันได้ว่าการวัดภายใต้ตัวแปรย่อยทั้ง 3 กลุ่มในการวิจัยด้วยแบบสอบถามคุณภาพที่มีความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรอบแนวคิดกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติของ ชวาบาเตียร์ และแมตมาเนียน ให้ ความสนใจกับสาระนโยบายที่สามารถแก้ปัญหาได้ คือ ทฤษฎีและหลักวิชา กลุ่มเป้าหมาย พฤติกรรมที่ควบคุมและต้องการเปลี่ยน นอกจากนี้ยังมีความชัดเจนของวัตถุประสงค์ ที่เป็น ลักษณะโครงสร้างที่กำหนดการปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยได้รวมปัจจัยเหล่านี้เป็นตัวแปรสังเกตได้ ของ วัตถุประสงค์ ความสอดคล้องของแนวปฏิบัติ และมาตรฐานและหลักการนโยบาย ที่เป็นปัจจัยแฝง สาระนโยบายในการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ

ตัวแบบกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติของ แวน มีเตอร์ และแวน ฮอร์น ให้ความสนใจกับปัจจัยนโยบายประกอบด้วย ตัวแปรวัตถุประสงค์และมาตรฐาน และตัวแปรทรัพยากร ซึ่งในการทดลองนำไปปฏิบัติตัวแบบ แวน ฮอร์น ได้เสนอว่า มาตรฐานนโยบายและทรัพยากร เป็น ตัวแปรที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของนโยบาย และสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นที่นำนโยบายไป ปฏิบัติ ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติได้สำเร็จ ซึ่งผู้วิจัยได้รวมปัจจัยเหล่านี้เป็นตัวแปรสังเกต ได้ของ วัตถุประสงค์ ความสอดคล้องของแนวปฏิบัติ และมาตรฐานนโยบาย ของตัวแปรแฝง สาระนโยบายในการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ

การเสนอตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ ของ วรเดช จันทรรักษ์ ได้แก่ ตัวแบบที่ยึด หลักเหตุผล เสนอว่า การวางแผนและควบคุม เป็นตัวแปรที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย ตัวแปรวัตถุประสงค์ของนโยบาย มาตรฐานในการปฏิบัติงาน มาตรการให้ทุนให้ โทษ การกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน และระบบการวัดผลนโยบาย ในตัวแบบทั่วไปเสนอ ว่า บรรทัดฐานของวัตถุประสงค์นโยบาย เป็นตัวแปรสาเหตุของกระบวนการที่มีผลต่อการนำ นโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยได้รวมปัจจัยเหล่านี้เป็นตัวแปรสังเกตได้ของวัตถุประสงค์ ความ สอดคล้องของแนวปฏิบัติ และมาตรฐานนโยบาย ของตัวแปรแฝงสาระนโยบายในการศึกษา รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ

2.2 ปัจจัยการสนับสนุนการปฏิบัติ วัดได้จากกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ 4 องค์ประกอบ หลัก คือ การส่งเสริมทางเทคนิควิชาการ ความร่วมมือจากหน่วยงานนอก ความเพียงพอของ ทรัพยากร และการพัฒนาบุคลากร โดยตัวแปรการสนับสนุนการปฏิบัติเป็นตัวแปรแฝงที่ไม่ สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง การจัดกลุ่มตัวแปรย่อยสามารถเป็นตัวแทนของปัจจัยการ สนับสนุน ทั้งภายนอกและภายในหน่วยงานปฏิบัติ ซึ่งเดิมผู้วิจัยได้แยกการสนับสนุนการปฏิบัติ เป็นตัวแปรแฝง 2 ตัวคือ การสนับสนุนภายนอกและภายใน แต่เมื่อถึงขั้นตอนของการหาคุณภาพ เครื่องมือการวิเคราะห์ทางสถิติ การพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งหมด พบว่า ตัวแปรแฝง การสนับสนุนภายนอกและภายใน มีความสัมพันธ์กันสูง มีข้อเสนอให้ปรับโมเดลโดยหลักการ

ทางสถิติ (รายละเอียดในภาคผนวก ค) ผู้วิจัยจึงปรับปรุงโดยการรวมตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวเป็นตัวแทนตัวแปรแฝงเดียวคือ การสนับสนุนการปฏิบัติ และไม่ปรับตัวแปรสังเกตซึ่งเป็นเครื่องมือวัดพบว่า ตัวแปรแฝงการสนับสนุนการปฏิบัติ ที่มี 4 ตัวแปรสังเกตได้ มีความเหมาะสม และเมื่อตรวจสอบความกลมกลืนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีความกลมกลืนกับโมเดลในระดับดีมาก การทดสอบทางสถิติของโมเดลวัดตัวแปรการสนับสนุนการปฏิบัติ พบว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์มีความกลมกลืนดี ที่ $\text{Chi-square} = 0, P = 1.00$ อธิบายได้ว่าการศึกษาคำแปรนี้ผ่านแบบสอบถามคุณภาพที่มีความตรงเชิงโครงสร้าง เหมาะสมสอดคล้องกับหลักการทางทฤษฎี

การศึกษาว่าปัจจัยการสนับสนุนการปฏิบัติมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ สอดคล้องกับตัวแบบกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติของ ซาบาเตียร์ และ แมสมาเนียน ซึ่ง ซาบาเตียร์ (Sabatier, 1986, p. 24) เสนอว่าการสนับสนุนการปฏิบัติ เป็นผลจากหน่วยงานร่วมกับภาครัฐและเอกชน ให้เกิดการนำนโยบายไปปฏิบัติได้จริง และเป็นไปในแนวทางที่ กรีนวูด ไฮนิง และ แรนสัน (Greenwood, Hining & Ranson, 1975) ได้ศึกษาว่าตัวแปรการสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง จากหน่วยงานภายนอก การสนับสนุนจากผู้บริหารทุกระดับ สภาพทางเศรษฐกิจ และการช่วยเหลือทางเทคนิคให้ปฏิบัติ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับความเห็นของ กล้า ทองขาว (2544, หน้า 69-71) ที่เสนอว่า การสนับสนุนมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) การสนับสนุนสาธารณะหรือทางการเมือง 2) สนับสนุนด้านการเงิน 3) การสนับสนุนของประชาชนในท้องถิ่น และ 4) ความผูกพัน และมุ่งมั่น ตั้งใจ กระตือรือร้นในการปฏิบัติ การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลของการนำนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษาไปปฏิบัติของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ของ สำเร็จ สามีตติยะ (2538) พบว่า ในปัจจัย 5 ด้าน การสนับสนุนจากส่วนกลางและท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด

นอกจากนั้นการพัฒนานุเคราะห์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติเป็นเรื่องสำคัญที่หน่วยงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในสหราชอาณาจักรถือว่า เป็นปัจจัยหลักของการนำนโยบายการปฏิรูปการศึกษาไปปฏิบัติได้สำเร็จ โดยสนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติได้รับการพัฒนาด้วยการอบรมทั้งในท้องถิ่น และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงจะมั่นใจได้ว่าสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติให้สำเร็จได้ ตรงตามวัตถุประสงค์นโยบายที่กำหนดไว้

ในตัวแบบกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติของ แวน มีเตอร์ และแวน ฮอร์น ให้ ความสนใจกับตัวแปรทรัพยากรนโยบาย ตัวแปรเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ-สังคมและการเมือง และตัวแปรการสื่อสารระหว่างองค์กร ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติได้สำเร็จ ซึ่งผู้วิจัยได้จัด

การศึกษาตัวแปรเหล่านี้อยู่ในตัวแปรสังเกตได้ความร่วมมือจากหน่วยงานนอก ความเพียงพอของทรัพยากร ที่เป็นตัวแปรวัดของตัวแปรแฝงการสนับสนุนการปฏิบัติ ในการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ

กรอบแนวคิดกระบวนการน่านโยบายไปปฏิบัติของ ชานาเตียร์ และแมสมาเนียน ให้ความสนใจกับ การสนับสนุนการเงิน การมีส่วนร่วมจากภายนอก ว่าเป็นตัวแปรลักษณะโครงสร้างที่กำหนด การปฏิบัติ ส่วนเงื่อนไขทางสังคม-เศรษฐกิจ-เทคโนโลยี การสนับสนุนสาธารณะ สื่อสาร มวลชน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลของนโยบาย ซึ่งผู้วิจัยได้จัดการศึกษาตัวแปรเหล่านี้ อยู่ในตัวแปรสังเกตได้การส่งเสริมทางเทคนิควิชาการ ความร่วมมือจากหน่วยงานนอก ความเพียงพอของทรัพยากร ของตัวแปรแฝงการสนับสนุนการปฏิบัติ ในการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ

การเสนอตัวแบบการน่านโยบายไปปฏิบัติ ของ วรเดช จันทรรักษ์ ได้แก่ ตัวแบบด้านการจัดการ เชื่อว่าบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ มีผลต่อการน่านโยบายไปปฏิบัติ ตัวแบบทางการเมือง เชื่อว่าการสนับสนุนจากสื่อมวลชน นักการเมือง หัวหน้างานอื่น ๆ และจำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีผลต่อการน่านโยบายไปปฏิบัติ และในตัวแบบทั่วไป เชื่อว่าทรัพยากร กระบวนการติดต่อสื่อสาร สภาพเศรษฐกิจและสังคม สภาพทางการเมือง และการสนับสนุนของผู้ปฏิบัติ มีผลต่อการน่านโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดการศึกษาตัวแปรเหล่านี้อยู่ในตัวแปรสังเกตได้ การส่งเสริมทางเทคนิควิชาการ ความร่วมมือจากหน่วยงานนอก ความเพียงพอของทรัพยากร และการพัฒนาบุคลากร ที่เป็นตัวแปรวัดของตัวแปรแฝงการสนับสนุนการปฏิบัติ ในการศึกษาแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ

2.3 ปัจจัยศักยภาพของหน่วยปฏิบัติ วัดได้จากกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ 5 องค์ประกอบหลัก คือ โครงสร้างองค์การ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร บุคลากรผู้ปฏิบัติ ระบบการทำงาน และการบริหารจัดการในหน่วยปฏิบัติ เป็นไปในแนวทางการศึกษาของ เจิร์น และ พอร์เตอร์ (Hjern & Porter, 1981, pp. 215) ที่มองว่าทุกส่วนของหน่วยปฏิบัติตั้งแต่ผู้นำ ผู้ปฏิบัติรวมถึงสภาพแวดล้อมการปฏิบัติของหน่วยงาน เป็นตัวกำหนดว่าหน่วยงานสามารถน่านโยบายไปปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใด และ ตัวแบบของ วิลดาฟสกี (Wildavsky, 1984, p. 3) ที่ให้ความสำคัญกับความรู้และทักษะปฏิบัติของบุคลากรในหน่วยงานว่า มีการเรียนรู้หรือพัฒนาวิธีการเพื่อให้สามารถน่านโยบาย ไปปฏิบัติให้สำเร็จ สอดคล้องกับการศึกษาถึงมิติองค์การต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จของ ลิทวิน และเบอร์มิสเตอร์ (Litwin & Burmeister, 1992, pp. 15-22) ว่าเกี่ยวข้องกับมิติต่าง ๆ ภายในองค์การ ได้แก่ โครงสร้างองค์การ การสร้างความผูกพันต่อองค์การ ความจงรักภักดีใน

องค์การ ระบบการตรวจสอบและประเมินคุณภาพ การกำหนดระเบียบปฏิบัติ การสนับสนุน - การกระตุ้นเสริมแรงให้ปฏิบัติ การเรียนรู้และการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติ หรือ การสนับสนุนให้ทำงานเป็นทีมระดับปฏิบัติ มีอิทธิพลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์การปฏิบัตินโยบาย (Berman, McLaughlin, Ingram, & Mann, 1978) และการศึกษาของ กรีนวูด ไฮนิง และ แรนสัน (Greenwood, Hining & Ranson, 1975) ที่พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติ ผู้บริหารทุกระดับ และแนวทางบริหารในหน่วยปฏิบัติ

ตัวแบบกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติของ แวน มีเตอร์ และแวน ฮอร์น ให้ความสนใจกับลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ การสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรม รวมทั้ง ความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยได้รวม 3 ปัจจัยเหล่านี้เป็นตัวแปรสังเกตได้โครงสร้างองค์การ ระบบการทำงาน การบริหารจัดการในหน่วยปฏิบัติ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และบุคลากรปฏิบัติ ที่เป็นตัวแปรวัดของตัวแปรแฝดศักยภาพหน่วยปฏิบัติ ในการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ

กรอบแนวคิดกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติของ ซาบาเตียร์ และแมตมาเนียน ให้ความสนใจกับ การตัดสินใจ การมอบหมายงาน การบูรณาการโครงสร้าง (นโยบายกับการปฏิบัติ) ว่าเป็นตัวแปรลักษณะโครงสร้างที่กำหนดการปฏิบัติ ส่วนทัศนคติ ข้อผูกพันและทักษะภาวะผู้นำ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของนโยบาย ซึ่งผู้วิจัยได้จัดอยู่ในตัวแปรสังเกตโครงสร้างองค์การ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร บุคลากรปฏิบัติ ที่เป็นตัวแปรวัดของตัวแปรแฝดศักยภาพหน่วยปฏิบัติในการศึกษาแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ

การเสนอตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ ของ วรเดช จันทรรักษ์ ได้แก่ ตัวแบบ ทางด้านการจัดการ ที่ให้ความสนใจว่าสมรรถนะขององค์กรมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย โครงสร้าง บุคลากร งบประมาณ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ นอกจากนั้นในตัวแบบ ด้านการพัฒนาองค์การ ที่เสนอว่าผลสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติเกี่ยวข้องกับ ภาวะผู้นำ การจูงใจ การทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วม ความผูกพันและการยอมรับ ในตัวแบบทาง กระบวนการของระบบราชการ ที่เชื่อว่า ระดับความเข้าใจสภาพความเป็นจริง และระดับของการ ยอมรับนโยบายเข้าเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ประจำวันของผู้ปฏิบัติ มีผลต่อการนำนโยบายไป ปฏิบัติ และตัวแบบทั่วไป ที่เสนอว่ากระบวนการติดต่อสื่อสาร กิจกรรมเพื่อการบังคับใช้นโยบาย ลักษณะของหน่วยปฏิบัติ การสนับสนุนของผู้ปฏิบัติ ส่งผลต่อความสำเร็จของผลการนำนโยบาย ไปปฏิบัติ จากตัวแปรใน 4 ตัวแบบดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษา โดยจัดอยู่ในตัวแปรสังเกตได้

โครงสร้างองค์การ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร บุคลากรปฏิบัติ ระบบการทำงาน และการบริหารจัดการในหน่วยปฏิบัติ ที่เป็นตัวแปรวัดของตัวแปรแฝงศักยภาพหน่วยปฏิบัติในการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ

ผลการวิจัยด้านตัวแปรศักยภาพหน่วยปฏิบัติสอดคล้องกับการศึกษาของ กล้าทองขาว (2544, หน้า 64-68) ที่เสนอว่าปัจจัยด้านสมรรถนะขององค์การมีความเกี่ยวข้องกับความสำเร็จและความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) องค์การเป็นกลไกการปฏิบัติโดยตรง 2) บุคลากรปฏิบัติมีปริมาณเพียงพอ เต็มใจปฏิบัติ มีความรู้ความสามารถและใช้อุปกรณ์ได้ดีทุกขั้นตอน 3) การสื่อสารและประสานงานทั้งภายในและระหว่างองค์การ 4) การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาการปฏิบัติ 5) ความสามารถของผู้นำ และมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนการปฏิบัติ และ 6) ความร่วมมือปฏิบัติในองค์การ โดยเกิดจากความสัมพันธ์ของคนในองค์การ กระบวนการตัดสินใจวางแผนปฏิบัติ และการประสานความรับผิดชอบ นอกจากนั้นศักยภาพและความพร้อมขององค์การ ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ อันเนื่องมาจากการมีปัจจัยอื่น ๆ สนับสนุน จะช่วยให้องค์การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติประสบผลสำเร็จ

สำหรับการทดสอบทางสถิติของโมเดลวัดตัวแปรศักยภาพหน่วยปฏิบัติ พบว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์มีความกลมกลืนดี (Goodness of Fit Index: GFI = 0.99) อธิบายได้ว่า การศึกษาปัจจัยศักยภาพหน่วยปฏิบัติผ่านตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร มีความเหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความกลมกลืนของข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับสอดคล้องดี ถึงแม้ว่าในความเป็นจริงของหน่วยงานปฏิบัติ เป็นปัจจัยที่มีความซับซ้อน มีรายละเอียดในสภาพจริงที่หลากหลาย สัมพันธ์กับข้อเสนอของ วรเดช จันทรศร (2532, หน้า 218) ที่ให้ความสำคัญกับสภาพจริงในการปฏิบัติของหน่วยปฏิบัติทางระบบราชการ ซึ่งอำนาจที่มีผลต่อการปฏิบัติไม่ได้มีเพียงตามโครงสร้าง หรือสายบังคับบัญชาเท่านั้น สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกว่า การปรับโครงสร้างให้เอื้อกับการปฏิบัติ การมีผู้บริหารที่มีทักษะการบริหารและภาวะผู้นำสูง การมีทรัพยากรเพียงพอ ไม่ใช่เป็นสูตรสำเร็จของการปฏิบัติ แต่ความเต็มใจร่วมมือปฏิบัติ กับระบบการทำงานเป็นกลไกสำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การสร้างความตระหนักและสำนึกความผูกพันขององค์การ รู้สึกเป็นเจ้าของผลงานเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากคนและระบบมีความสัมพันธ์กันสูงมาก ดังตัวแบบทางด้านการพัฒนาองค์การ ที่ วรเดช จันทรศร (2532, หน้า 216) เสนอว่าการมีส่วนร่วมขององค์การเป็นสิ่งสำคัญ การมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ การนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดความสำเร็จน่าจะเป็นเรื่องของการจูงใจ การ

ใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสม การสร้างความผูกพันโดยการให้มีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการยอมรับ ตลอดจนสร้างทีมงานมากกว่ามุ่งใช้การควบคุม หรืออำนาจของผู้บังคับบัญชา

2.4 ผลการนำนโยบายไปปฏิบัติ วัดได้จากกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ 6 องค์ประกอบหลัก คือ ด้านผู้เรียน มาตรฐานทางวิชาการ คุณลักษณะทางวิชาชีพ กิจกรรมการเรียนการสอน ระบบบริหารคุณภาพ และ ผลงานวิชาการผู้สอน ซึ่งบางส่วนของตัวแปรนี้เป็นไปตามผลการศึกษาของ โรเจอร์ (Roger, 1985, pp. 381-383) ที่มองคุณภาพการศึกษาจากสถาบัน การศึกษา อาจารย์ การเรียนการสอน หลักสูตร แหล่งฝึก และการเรียนรู้ของนักเรียน ในส่วนที่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ แมคเกรเกอร์ และดิเวอร์ (McGregor & Dewar, 1996, pp. 21-27) คือแนวคิดต่อองค์ประกอบคุณภาพของระบบการศึกษา ได้แก่ 1) บริบท ที่มองความต้องการของสังคม สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน สมรรถนะของผู้สอน และ คุณสมบัติของผู้เรียน 2) กระบวนการ ที่มองวิธีการถ่ายทอดความรู้และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3) ผลผลิต ที่มองคุณภาพด้านผู้เรียน และต้นทุนการผลิต จากการศึกษาของ กล้าทองขาว (2533, หน้า 51-54) เสนอว่าการวัดผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Performance) มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) ระดับของผลิตผล 2) การได้รับประโยชน์ของผลลัพธ์ 3) ความต่อเนื่องของการปฏิบัติ 4) การประยุกต์วิธีการปฏิบัติ

สำหรับการทดสอบทางสถิติของโมเดลวัดตัวแปรผลการนำนโยบายไปปฏิบัติ ข้อมูลเชิงประจักษ์มีความกลมกลืนดี (Goodness of Fit Index: GFI = 1) อธิบายได้ว่า ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรนี้มีความสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และผลการศึกษายังพบว่า เนื่องจากตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวที่ศึกษามีความสัมพันธ์กันภายใต้รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ จึงอธิบายได้ว่า การสนับสนุนการปฏิบัติที่มีการส่งเสริมทางเทคนิควิชาการ และการพัฒนาบุคลากรมีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจในแนวทางนโยบายไปปฏิบัติได้ดีขึ้น และหน่วยปฏิบัติมีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับโครงสร้างองค์การเพื่อให้เอื้อต่อการปฏิบัติ นอกจากนั้นผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพหน่วยปฏิบัติที่หมายรวมทั้งความรู้ความสามารถของบุคลากร ความตั้งใจเต็มใจปฏิบัติ และความกระตือรือร้นในการพัฒนาเพื่อการปฏิบัติ ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยเฉพาะด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และผลงานวิชาการของผู้สอน

3. ผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ ของสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงสาธารณสุข แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติของข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นไปในแนวทางเดียวกับโมเดลสมมติฐาน แต่การทดสอบครั้งแรกรูปแบบของข้อมูลเชิงประจักษ์ ยังไม่มีความ

กลมกลืนดี ตัวแปรสภาวะนโยบายไม่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพหน่วยปฏิบัติ แต่ด้วยเหตุผลของหลักการทฤษฎี ความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดจากการเก็บข้อมูลจากบุคคลซึ่งอาจแสดงความเห็นส่วนตัวในฐานะผู้ปฏิบัติ นอกเหนือจากข้อมูลที่เป็นกลไกของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ และข้อมูลยืนยันจากการสัมภาษณ์ร่วมกับการสังเกต ทำให้ผู้วิจัยทำการปรับรูปแบบหรือแนวทางอิทธิพลของตัวแปรย่อย และยอมรับรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ ดังแสดงในภาพที่ 20 (หน้า 111) ที่ค่า $GFI = 0.93$ ทั้ง ๆ ที่การทดสอบความกลมกลืนของโมเดลวัดแต่ละตัวแปรมีความกลมกลืนดีมาก ดังรายละเอียด 2.1 – 2.4 อธิบายได้ว่า ภายใต้บริบทของสถาบันการศึกษา สังกัดกระทรวงสาธารณสุข รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้หรือตัวแปรย่อยบางตัวแตกต่างจากบริบทอื่น เช่น นโยบายสาธารณะอื่น ๆ หรือนโยบายด้านการศึกษา ภารกิจ การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษา เป็นต้น ทำให้การทดสอบความกลมกลืนของข้อมูลเชิงประจักษ์กับรูปแบบจำลองของกระบวนการ หรือโมเดลสมมติฐานไม่สอดคล้องกลมกลืนพอดี นอกจากนั้นสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใต้สถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ได้แก่ 1) การปฏิรูประบบราชการ ทำให้มีผลต่อโครงสร้างการบริหาร ร่วมกับการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น ทำให้มีการรับนโยบายระดับท้องถิ่นเพิ่มขึ้นจากนโยบายกระทรวงสาธารณสุขและสถาบันพระบรมราชชนก ในขณะที่บุคลากรปฏิบัติไม่มีความมั่นใจในการดำรงตำแหน่งข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ รวมทั้งค่าตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ จากภาครัฐ 2) การปฏิรูประบบสุขภาพ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน ภารกิจหลักและบทบาทต่อสถานบริการสุขภาพ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายของการดูแลสุขภาพประชาชน ที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนและการอบรม หรือพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพ 3) การปฏิรูปการศึกษา ที่เน้นมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา และ 4) การเปลี่ยนผ่านเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ ที่ดำเนินการในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี โดยปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรและโครงสร้างการบริหารจัดการ

นอกจากนั้นผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมการเรียนการสอน มีความเที่ยงมากที่สุด และเป็นผลที่เห็นได้ชัดเจน ถึงการเปลี่ยนแปลง อธิบายได้ว่าการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น พบว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ ระดับสถาบันการศึกษา สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ส่วนใหญ่มีพื้นฐานการศึกษาทางวิชาชีพและได้รับการพัฒนาทางการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและเอก หลายสาขา ในรูปแบบความสัมพันธ์

โครงสร้างเชิงสาเหตุที่ศึกษา มีการศึกษาเกี่ยวกับบุคลากรปฏิบัติ ทั้งในปัจจัยการสนับสนุนการปฏิบัติ ด้วยตัวแปรสังเกตการพัฒนาบุคลากร ปัจจัยศักยภาพหน่วยปฏิบัติ ด้วยตัวแปรสังเกตบุคลากรปฏิบัติ

4. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัย ที่มีผลต่อการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ ของสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ปัจจัยนโยบายเป็นตัวแปรเหตุหรือสาเหตุของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยมีอิทธิพลโดยตรงต่อปัจจัยการสนับสนุนการปฏิบัติ ตรงต่อปัจจัยศักยภาพหน่วยปฏิบัติ และผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในขณะที่การสนับสนุนการปฏิบัติมีอิทธิพลต่อหน่วยงานปฏิบัติ และผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตัวแปรผลสุดท้ายของรูปแบบการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ ของสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงสาธารณสุข คือ ผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยรับอิทธิพลโดยตรงและโดยอ้อมจากปัจจัยสาระนโยบาย การสนับสนุนการปฏิบัติ และศักยภาพหน่วยปฏิบัติ

อธิบายได้ว่าผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับปัจจัยสาระนโยบาย ปัจจัยการสนับสนุนการปฏิบัติ และปัจจัยศักยภาพหน่วยปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และปัจจัยสาระนโยบายมีอิทธิพลต่อผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติมากที่สุด เนื่องจาก (1) ส่งอิทธิพลโดยตรงไปยังผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ แล้วยังส่งอิทธิพล (2) โดยอ้อมผ่านการสนับสนุนการปฏิบัติ ไปยังผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ (3) โดยอ้อมผ่านศักยภาพหน่วยปฏิบัติไปยังผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และส่งอิทธิพล (4) โดยอ้อมผ่านการสนับสนุนการปฏิบัติ ผ่านไปศักยภาพหน่วยปฏิบัติ ส่งอิทธิพลไปที่ผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังนั้นกระบวนการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ จะประสบผลสำเร็จได้ในขั้นตอนการปฏิบัติ จึงมีเพียงให้ความสำคัญกับสาระของนโยบายเท่านั้น ยังต้องคำนึงถึงการสนับสนุนการปฏิบัติ ภายใต้ศักยภาพหน่วยปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเพียงพอของทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติ การสนับสนุนด้วยการส่งเสริมทางวิชาการ การพัฒนาบุคลากร ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนตรงตามความต้องการเพื่อให้สามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้จริง การได้มาซึ่งความต้องการที่แท้จริงอาจเกิดขึ้นได้จากการติดตาม ตรวจเยี่ยมการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพราะทำให้รับรู้ถึงปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นหรือมีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้น การให้คำแนะนำที่เหมาะสมและการส่งเสริมในสิ่งที่ต้องการพัฒนา จะเป็นการสนับสนุนที่มีผลต่อการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะพื้นฐานความเข้าใจของบุคลากรต่อนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติแตกต่างกัน วิธีการจูงใจให้ร่วมมือปฏิบัติก็มีความแตกต่างหลากหลาย

การสนับสนุนการปฏิบัติจึงเป็นปัจจัยที่แสดงให้เห็นว่า การสนับสนุนการปฏิบัติไม่จำเป็นต้องเหมือนกันหรือเท่ากัน เพราะการสนับสนุนที่ไม่ตรงความต้องการไม่เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติ ไม่ส่งผลดีต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ และยังต้องพิจารณาการได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน นอกว่ามีมากน้อยเพียงใดซึ่งมีความแตกต่างกัน

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ตัวแปรนโยบายมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ และข้อมูลเชิงคุณภาพภาคสนามอธิบายได้ว่านโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา มีความจำเป็นสำคัญสำหรับการจัดการศึกษา ของสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มิใช่เพียงเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และพร้อมรับการประเมินและรับรองมาตรฐานการศึกษาเพื่อประกันคุณภาพภายนอก แต่เป็นการนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดคุณภาพของผลผลิตตามภารกิจการจัดการศึกษา และเป็นเครื่องมือการพัฒนาระบบงานในสถาบันการศึกษา สอดคล้องกับ แอชเวิร์ท และ ฮาร์วีย์ (Ashworth & Harvey, 1994, p. 28) ที่กล่าวว่า การบริหารงานเพื่อควบคุมคุณภาพผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษา ที่มีคุณภาพดีมาก ต้องมีการจัดระบบงาน โดยโครงสร้างสถาบันการศึกษาสามารถเอื้อต่อการปฏิบัติ งานหรือสนอง การตรวจสอบทุกระดับชัดเจน มีการวางแผนในระดับหน่วยปฏิบัติภาพรวมและระดับภาควิชา โดยบุคลากรทุกคนทราบและตระหนักแผนงานสถาบันดี มีการกระจายงานเหมาะสม มีผู้นำที่เข้มแข็ง มีทักษะในการจูงใจ และเสริมขวัญกำลังใจให้บุคลากรปฏิบัติ บุคลากรสื่อสารและประสานงานกันดี ทำงานเป็นทีมและมีสัมพันธภาพที่ดี และสัมพันธ์กับผลการศึกษาศึกษาของ สุพิศ ประสพศิลป์ (2540, หน้า 160) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การ ของสถาบัน การศึกษาพยาบาล พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ด้านระบบสังคม ด้านภาวะผู้นำ ด้าน โครงสร้างองค์การ ด้านการดำเนินงานขององค์การ ด้านทรัพยากรองค์การ และด้านแรงจูงใจ มี ผลต่อการทำงาน และบรรยากาศการทำงานที่มีโอกาสสำเร็จมากที่สุดคือ บรรยากาศการทำงาน แบบเน้นทีม จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่า สถาบันการศึกษาที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ บุคลากรปฏิบัติมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติ ควบคุมและประเมินคุณภาพ ช่วยให้การ ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ไปปฏิบัติได้ดี สัมพันธ์กับการศึกษาของ แวน มิเตอร์ และ แวน ฮอร์น ที่เสนอว่า ทักษะของผู้ปฏิบัติมีผลต่อการแสดงออกหรือพฤติกรรมกาปฏิบัติของผู้ ปฏิบัติ ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากในการมองเห็นได้ชัดเจนว่ามีทัศนคติทางบวกหรือลบ จนกว่าจะมีการ แสดงออก แต่ในระดับของผู้ปฏิบัติโดยเฉพาะบุคลากรในสถาบันการศึกษา สังกัดกระทรวง สาธารณสุข ที่มีความรับผิดชอบสูงต่อภารกิจขององค์การ การปฏิบัติมิได้เกิดขึ้นจากทัศนคติเพียง

อย่างเดียว อีกทั้งลักษณะเฉพาะของวิชาชีพและความเป็นครู มีผลให้บุคลากรปฏิบัติส่วนใหญ่ พยายามปฏิบัติงานตามบทบาทและภายใต้จิตสำนึกของความตระหนักรับผิดชอบต่องานที่ได้รับ มอบหมาย ดังที่ข้อมูลสัมภาษณ์ยืนยันว่าการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ ได้สำเร็จในระดับสถาบันการศึกษา เนื่องจากบุคลากรปฏิบัติมีคุณธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และ มีความรับผิดชอบสูง

การนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ ในสถาบันการศึกษากลุ่ม ตัวอย่าง บางแห่งมีการปรับโครงสร้างองค์การ มีการแต่งตั้งกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาใน วิทยาลัย เพื่อให้มีหน้าที่รับผิดชอบและทำหน้าที่ประสานงานประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวทางที่ ดูแรนท์ (Durant, 1996, pp. 82-84) ได้เสนอว่าการนำนโยบาย ไปปฏิบัติให้สำเร็จ จำเป็นต้องมีองค์การหรือหน่วยกลางที่ทำหน้าที่ประสานระหว่างนโยบายกับผู้ ปฏิบัติ สร้างความตกลงในแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดรูปธรรมของการปฏิบัติได้สำเร็จ ซึ่งการ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบเฉพาะทำให้มีความคล่องตัวในการปฏิบัติ ทั้งในด้านการรับรู้ปัญหา การร่วมกัน หาแนวทางแก้ไข เช่น การช่วยเหลือกันด้วยการประเมินภายในแบบไขว้ การสอนงานกันเองของ บุคลากรภายในสถาบันการศึกษา การทำงานเป็นทีมย่อย เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของ อังคินันท์ อินทรกำแหง (2545, หน้า 230) พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่ม ผู้ปฏิบัติ โดยให้ทุกคนร่วมประชุมวางแผนกำหนดข้อตกลงและเป้าหมายการทำงานร่วมกันอย่าง แท้จริงจึงจะสามารถทำให้เกิดความสัมพันธที่ดีในการทำงานและมีส่วนร่วมในการทำงานอย่าง ทัวถึง และเป็นไปในแนวทางการศึกษาของ โอเวน (Owen, 1991, p. 192) ที่พบว่า ผู้บริหารที่ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีอิสระในการปฏิบัติงาน มีการยืดหยุ่นระเบียบตามเหมาะสมจะก่อให้เกิด ผลการปฏิบัติตามเป้าหมาย

สำหรับสถาบันการศึกษาที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ ในการนำนโยบายการประกัน คุณภาพการศึกษา พบว่า ความไม่ชัดเจนของนโยบายส่วนใหญ่ในแง่ของสาระนโยบายว่า มาตรฐานของการปฏิบัติในช่วงเวลาไหนเป็นเท่าไร จะยึดหลักการของแนวทางของสถาบัน พระบรมราชชนก หรือ สมศ. หรือสภาวิชาชีพ หรือมีอิสระทางวิชาการตามแนวทางของ สำนักงาน คณะกรรมการอุดมศึกษา รวมทั้งลักษณะเฉพาะของผู้บริหารที่กล้าเปลี่ยนแปลงหรือเริ่มวิธีการ ปฏิบัติใหม่ ๆ หรือไม่มีความมั่นใจในการปฏิบัติหรือแก้ปัญหาความขัดแย้งในองค์กร เป็นต้น ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ชัดเจน คลุมเครือ ไม่มีความคล่องตัว สอดคล้องกับการศึกษาของ โอลาดีโจ (Oladejo, 1993, pp. 91-102) ที่พบว่า นโยบายที่กำหนดวัตถุประสงค์ไว้สูงเกินไป ไม่ สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงและปัญหาพื้นฐาน ไม่ได้รับการแก้ไข มีผลให้การนำนโยบายการ

เรียนการสอนสองภาษาไปปฏิบัติในประเทศในจีเรียไม่ประสบผลสำเร็จ สัมพันธ์กับข้อเสนอของ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2537, หน้า 4-5) ว่านโยบายที่ดีจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ หน่วยงาน และสามารถช่วยให้ปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ ควรเปิดกว้างให้ผู้ปฏิบัตินำไป ปฏิบัติตามความสามารถและสอดคล้องกับสถานการณ์แวดล้อมหน่วยงานปฏิบัติ มีขอบเขตที่ ครอบคลุมภารกิจและความรับผิดชอบ แต่สามารถปรับให้ปฏิบัติได้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของ เหตุการณ์รอบข้าง นอกจากนั้นจะต้องสอดคล้องกับระเบียบข้อบังคับอื่น ๆ ที่ยึดถืออยู่

อย่างไรก็ตามสถาบันการศึกษาทุกแห่ง ต่างก็ต้องจัดการศึกษา เพื่อสร้างให้สังคมไทย เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการศึกษาตลอดชีวิต มีการศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิต และสังคมบูรณา การอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรมและวัฒนธรรม ปลุกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของ สังคม พัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ให้การศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ อย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันได้ สามารถแข่งขันในระดับนานาชาติ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2548) ระดับสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ก็ต้องให้หน่วยงาน ระดับสูงและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การจัดการศึกษาภายใต้กระบวนการนำ นโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษาอย่าง ยั่งยืนต่อไป

สรุปได้ว่าการศึกษาระบบการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ ของสถาบันการศึกษา สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทำให้ได้รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิง สาเหตุ ที่แสดงว่า ผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ จะสำเร็จหรือล้มเหลว ขึ้นอยู่กับ (1) ปัจจัย สารนโยบาย ที่ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ความสอดคล้องของแนวปฏิบัติ มาตรฐานนโยบาย (2) ปัจจัยการสนับสนุนการปฏิบัติ ประกอบด้วย การส่งเสริมทางเทคนิควิชาการ ความร่วมมือ จากหน่วยงานนอก ความเพียงพอของทรัพยากร และการพัฒนาบุคลากร และ (3) ปัจจัย ศักยภาพหน่วยปฏิบัติ ประกอบด้วย โครงสร้างองค์การ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การบริหารจัดการ ในหน่วยปฏิบัติ บุคลากรปฏิบัติ และระบบการทำงาน ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ โดยปัจจัยสารนโยบายมีความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลมากที่สุด ในกระบวนการนำนโยบาย ไปปฏิบัติ ของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ: ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายการ ประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ ของสถาบันการศึกษา สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการใช้ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยที่พบว่า การดำเนินการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถาบันการศึกษา สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ขึ้นอยู่กับปัจจัยมากมาย และมีความสัมพันธ์ต่อกัน เป็นประเด็นที่ควรให้ความสนใจในการพัฒนาการประกันคุณภาพอุดมศึกษา ตามสภาพจริง
2. ผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ขึ้นอยู่กับปัจจัยสาระนโยบาย ปัจจัยการสนับสนุน การปฏิบัติ และปัจจัยศักยภาพหน่วยปฏิบัติ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติในสถาบันการศึกษา สังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามารถเรียนรู้แนวทางการบริหารกระบวนการ และความจำเป็นในการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ ที่เป็นรูปธรรมเพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ภายใต้อสภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษา
3. ผลการวิจัยที่ยืนยันว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ระบบการทำงาน โครงสร้างองค์การ บุคลากรปฏิบัติ และการบริหารจัดการในหน่วยปฏิบัติ เป็นตัวแทนการสังเกตศักยภาพหน่วยปฏิบัติที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้บริหารสถาบันการศึกษา ควรนำรูปแบบการบริหารกระบวนการนโยบายไปประยุกต์ใช้ โดยหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในขั้นตอนปฏิบัติ และสนับสนุนแนวทางการบริหารจัดการภายในหรือปัจจัยอื่น ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์นโยบายได้มากที่สุด
4. ผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยสาระนโยบายมีอิทธิพลตรงต่อผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และมีอิทธิพลตรงต่อการสนับสนุนการปฏิบัติ ซึ่งส่งอิทธิพลโดยรวมไปยังผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยการสนับสนุนการปฏิบัติที่มีความสัมพันธ์ ทั้งทางเทคนิควิชาการ ความเพียงพอของทรัพยากร ความร่วมมือจากหน่วยงานนอก และการพัฒนามูลฐาน สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ในฐานะหน่วยงานควบคุม กำกับนโยบาย ควรสนับสนุนปัจจัยที่ช่วยให้การนำนโยบายไปปฏิบัติได้จริงในสถาบันการศึกษา โดยการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถาบันการศึกษาได้ร่วมแสดงความเห็นต่อแนวทางการสนับสนุนกับสภาพความต้องการที่แท้จริง เพื่อให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จภายใต้การสนับสนุนที่เหมาะสม
5. ผลการวิจัยที่ยืนยันว่า กิจกรรมการเรียนการสอน คุณลักษณะวิชาชีพและมาตรฐานทางวิชาการ มีความเที่ยงสูง (.93 - .94) ในการเป็นตัวแทนผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และผลด้านผู้เรียน มีความเที่ยงต่ำที่สุดจาก 6 ตัวแปรสังเกตได้ (.87) ผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติของรูปแบบที่ศึกษา ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ควรพัฒนาตัวบ่งชี้ หรือแนวทางการประเมินการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ

เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของหน่วยปฏิบัติ และเพื่อให้ผลการดำเนินงานนโยบายไปปฏิบัติบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย สามารถพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาสู่สากลได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. จากผลการวิจัย ที่พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับรูปแบบจำลองที่ได้จากแนวคิดทฤษฎี ดังนั้นควรมีการศึกษาระบบการดำเนินงานไปปฏิบัติ ในระดับสถาบันการศึกษา ที่เป็นนโยบายอื่น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาระบบงานการจัดการศึกษา และการสนับสนุนได้เหมาะสม
2. สมการพยากรณ์ผลของการดำเนินงานนโยบายไปปฏิบัติ พบว่า ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านนโยบาย การสนับสนุนการปฏิบัติ และศักยภาพหน่วยปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีประสิทธิภาพในการอธิบายอิทธิพลได้ร้อยละ 47 จึงควรมีการศึกษาในวงกว้างเกี่ยวกับเครื่องมือที่มีความตรงเชิงโครงสร้าง เพื่อศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการศึกษาวิชาชีพเฉพาะทาง ในรูปแบบการจัดกลุ่มด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน นอกเหนือจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการทฤษฎี และผลงานวิจัย ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง
3. จากผลการวิจัย ที่ทดสอบความกลมกลืนของรูปแบบในครั้งแรกของข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ไม่กลมกลืนพอดี ผู้วิจัยเสนอว่าควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการดำเนินการอื่น ๆ ในการจัดการศึกษา โดยอาศัยรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของทฤษฎี กับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของสภาพการณ์จริงกับหลักการ และหาทางพัฒนาระบบงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. จากผลการวิจัยที่พบว่าตัวแปรสังเกตได้ ที่เป็นตัวแปรสาเหตุมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ กับผลของการดำเนินงานนโยบายไปปฏิบัติ จึงควรมีการนำตัวแปรเหล่านั้นไปศึกษาในบริบทอื่น เพื่อเป็นการทดสอบรูปแบบการดำเนินงานนโยบายไปปฏิบัติ อีกแนวทางหนึ่ง และเป็นการขยายการศึกษาแนวทางหนึ่ง ที่เป็นรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ รวมทั้งนำรูปแบบกระบวนการที่มีตัวแปรเชิงสาเหตุไปศึกษาขยายผลต่อในบริบทอื่น ๆ
5. จากผลการวิจัย พบว่า ศักยภาพหน่วยปฏิบัติรับอิทธิพลจาก สารนโยบายและการสนับสนุนการปฏิบัติ และส่งอิทธิพลไปยังผลของการดำเนินงานนโยบายไปปฏิบัติ จึงควรศึกษาความแตกต่างของผลของการดำเนินงานนโยบายไปปฏิบัติ ภายใต้สถานการณ์อื่น ๆ เพื่อดูประสิทธิภาพของการพยากรณ์เส้นทางอิทธิพล และเพื่อประโยชน์ในการนำรูปแบบการดำเนินงานนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ ที่เป็นผลการวิจัยไปใช้ในการศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร การศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษาต่อไป